

Narodom, ki se bori za svojo svobodo in samostojnost, stojijo ob strani tudi naši delovni ljudje

# Težka je pot do svobode

Da, menim, da bi bilo prav, če bi tudi v našem občinskem glasilu posvetili nekaj besed prvi obletnici neodvisnosti Ljudske republike Angole, ki se slavi prav v novembru.

Vendar mi dovolite, da — predno odgovorim na to vaše vprašanje v celoti — opraviš še eno dolžnost, tako v imenu občinskega koordinacijskega odbora za pomoč osvobodilnim gibanjem in žrtvam imperialistične agresije, kakor tudi v svojem imenu. Rada bi se namreč toplo zahvalila vsem tistim TOZD, KS, družbenopolitičnim organizacijam in posameznikom, ki so s svojim požrtvovalnim delom pripomogli k dosedanjim celotnim solidarnostnim akcijam. Povedati moram, da je naša občina ena redkih, da ne rečem edina, ki je zbrala celih 12 milijonov starih dinarjev za pomoč osvobodilnim gibanjem. Zdi se mi, da je odveč tolmačenje, saj dejstva najbolj zgovorno izpričujejo visoko zavest naših delovnih ljudi.

zadevanji za mednarodno priznanje, kar je bilo še posebej težko, saj vemo, da niti v organizaciji afriške enotnosti ni prišlo takoj do skupnega stališča, ampak celo do dveh različnih resolucij iz tega razdobja. Po 11. novembru je prišlo do neznatnih vojaških uspehov FNLA in UNITA, saj se vedno upata skupaj s svojimi gospodarji, da se bosta dokopali do oblasti. Poskušajo prodreti celo do Luande. Ta poskus je bil ne le zaustavljen, ampak so sile FNLA doživele težak poraz 5. januarja 1976 ko je bil zavzet sedež FNLA in ko se je začela močna protiofenziva MPLA, ki se je uspešno končala 24. februarja.

Kar se tiče OAE, se je tudi premaknilo v korist Angole: že 11. februarja je bila Angola z večino glasov sprejeta za člana te organizacije. Kmalu za tem, so tudi druge dežele Afrike in drugih kontinentov priznale vlado v Luandi.

Stabilizaciji dežele je pripomogel tudi sporazum med An-

pomočjo konsolidirajo svoje  
pozicije.

Posebno negativno sliko stališč sedanjih vladajočih režimov kaže dejstvo, da istočasno ko izražajo svojo pripravljenost za prenos oblasti, ne izbirajo sredstev, da bi s silo uničili odpor afriškega življa, tako so celo preko meja novo osvobojenih dežel poslali kazenske ekspedicije proti taboriščem osvobodilnih sil. Istočasno z nasiljem, pa si še posebej prizadevajo izkoristiti nasprotja, ki obstajajo med posameznimi osvobodilnimi gibanji in jih čimbolj poglobiti. (To zelo otežuje na primer rešitev vprašanja Rodezije — prenosa oblasti, ker se v afriškem nacionalnem svetu pojavljajo globoke razlike med Nkomom in škofom Muzorevo — v ozadju so ne samo ideološka, ampak tudi ple-menska nasprotja).

Poleg Rodezije dozoreva vprašanje osvoboditve Namibije, ki bi po resolucijah OZN že zdavnaj morala biti osvobojena in

nov smatrajo za nekakšno postopno dekolonizacijo, pri čemer ustanavljajo ločene črnske rezervate, ki jih proglašajo za domovino črnskega prebivalstva.

Marca 1976 so objavili, da bodo izvedli »reorganizacijo«, t.j. ustanovili iz 113 bantustanov 36 konsolidiranih domovinskih rezervatov, ki jim bodo dali neodvisnost. Vsi voditelji — plemenski in drugi (politični) so odbili tako rešitev z izjemo cesarja Mantazime v Trakajji, ki je sprejel to ponudbo, to »čast«, na podlagi katere je 26. oktobra t.l. bila proglašena »neodvisnost« Trankasje. Vzpostavljane bantustanov je generalna skupščina OZN obsodila že 1971, novembra 1975 je generalna skupščina OZN, ponovno obsodila tako politiko kot poskus konsolidiranja politike apartheida in razbijanja teritorialne integritete dežele. OZN so pozvali vse vlade in organizacije, naj se vzdržijo kakršnegakoli priznanja bantustanov ali na tej osnovi ustvarjenih dežel.

Naj ob koncu opozorim še na resolucije pete konference neuvrščenih v Colombu, in sicer:

- Resolucijo o Jugu Afrike,
- Resolucijo o skladu podpore in solidarnosti za osvoboditev Juga Afrike,
- Resolucijo o Namibiji,
- Resolucijo o nepriznanju južnoafriških bantustanov (tvorevine)
- in resolucijo o rasni diskriminaciji in apartheidu.

Na tej konferenci neuvrščeni-  
nih je Angola dobila posebno  
priznanje, citiram: »Konfe-  
renca je čestitala vladi in na-  
rodu Angole na njihovi junaški  
in zmagoslavni borbi proti juž-  
noafriškim rasističnim napa-  
dalcem in njihovim zavezni-  
kom...«

V politični resoluciji je afriški Jug dobil posebno mesto, kjer je bila obsojena kampa-  
nja klevet in sovražnosti proti  
narodni republiki Angoli in  
konferenca je zahtevala isto-  
časno od vseh držav, ki tega  
še niso storile, da preprečijo  
rekrutiranje plačancev in pre-  
nehajo z vsako pomočjo ali  
podporo posameznikom in sku-  
pinam posameznikov, katerih  
aktivnosti so usmerjene proti  
miru, notranji in zunanji var-  
nosti ljudske republike Angole,  
ker bi se s tem slabila osvobo-  
ditna borba na afriškem jugu.

11. november je dan proglasitve neodvisnosti Angole. Obletnica tega dne je ne samo prilika, da se spomnimo tekega, junaškega boja angolskega ljudstva, ampak tudi, da se zavemo pomena tega boja za dokončno zrušitev kolonialnega sistema na jugu Afrike, toda je svetovnega pomena. Ne bom govorila o zgodovini bojov v Angoli, ker smatram, da je to dokaj znano, naj naglasim le to, da je odločen boj proti portugalskemu fašističnemu režimu bil eden odločilnih faktorjev, ki so privedli do zrušenja Salazarjeve diktature na Portugalskem. Boj, ki so ga vodili v Angoli, je bil izredno težak zaradi tega, ker

je tudi mednarodni imperializem zaradi bogastva in strahu teškega pomena te dežele kar čevito branil svoje pozicije. Kar niso mogli doseči s krvjo in nasiljem, so poskušali s spletkami in notranjimi nasprotji in razdvajami. Tako je bila ustvarjena situacija, da se se ob izgonu portugalskih kolonizatorjev, za prevzem oblasti potegovalе vse tri organizacije, ki so uživale podporo tudi od zunaj. Pretela je strašna uničujoča državljanska vojna. Zaradi tega je znaga MPLA v tej situaciji še toliko bolj pomembna.

Jugoslavija je — kakor vam je znano — ves čas podpirala MPLA, t.j. resnično ljudsko osvobodilno gibanje angolskega ljudstva, ki mu ni pretila samo fizična iztrebitev.

Prav v odločilni fazi po 11. novembru, ko je grozil prodor intervencijskih čet v Luando, je prišlo zaradi naše pomoči tudi do ostrega protesta ZDA, ki so nam očitale, da smo dovolili zračni most SZ za prevoz orožja v Angolo. Ta protest je Jugoslavija seveda odločno odbila kot nedovoljeno mešanje v notranje zadeve suverene dežele. Svoje pomoči narodnoosvobodilnim gibanjem na itak nikdar nismo skrivali.

Zadnje dni prihajajo iz Angole vesti o ponovnih borbah, kar kaže na oživljanje starih nesoglasij, ki so — kot izgleda — le ostala pri nekaterih, na primer: Savimbiju, predsedniku UNITA, in Holdenu, predsedniku FNLA, ki — čeprav premagana — izgleda, še vedno ne moreta mirovati.

V znak solidarnosti, z borbo junaškega angolskega ljudstva, ki — na žalost še vedno traja — je koordinacijski odbor za pomoč žrtvam imperialistične agresije pri RK SZDL izdal posebno znamkico, ki simbolično prikazuje borbo angolskega ljudstva: mati, ki drži otročička v naročju ima še vedno puško na rami. Saj ji je zaradi prilik v kakršnih živi še vedno potrebna. Cena znamkice je 1 ND. Kolikor več jih bomo prodali, toliko večjo pomoč bomo lahko poslali materam in otrokom te dežele, ki zaradi interesov velikih držav še vedno močno trpi in zaradi svoje odločnosti braniti, svojo svobodo in neodvisnost, naše spoštovanje in pomoč toliko bolj zasluži. Pred leti je Koordinacijski odbor poslal 50 kg mleka v prahu. Oni pa so se tako toplo in prisrčno zahvalili, kot bi jim poslali cel vagon. Vest o tej pošiljki so objavili v svojem mednarodnem biltenu in poudarili, da je to dokaz bratskih vezi in prijateljstva narodov, oziroma našega glavnega mesta — Ljubljane — od koder je pošiljka odšla.

Se zdaj me stisne pri srcu, če pomislim na to, zlasti kadar vidim polne smetnjake belelega kruha in vseh drugih dobrot. Takrat se mi zdi, da bi tem deželam, ki se tako odločno borijo za svojo svobodo morali bolj pomagati in jih bolj spoštovati.

Zdaj se vračam na vaše vprašanje, oziroma odgovor nanj.

## Kolonizatorji odhajajo, vendar ...

11. november je bil določen kot dan neodvisnosti Angole na osnovi pogovorov s portugalsko visoko komisijo po revolucionarnem prevratu na Portugalskem, s katerim je bila končana fašistična in kolonialna vlada Salazarjevega režima.

Odveč bi bilo poudarjati, da je razpadu fašističnega režima na Portugalskem in revolucionarnim spremembam pripomogla prav odločna borba kolonialnih narodov, zlasti Mozambika in Angole. Tako po teh spremembah prihaja do osamosvojitve Angole 11. novembra. To pomeni prenos oblasti in uresničenje neodvisnosti, ki je bilo znatno oteženo in zapleteno zaradi delovanja in medsebojnih nasprotij treh osvobodilnih gibanj MPLA, FNLA in UNITA. Seveda ne gre samo za različne poglede na družbeno ureditev, ampak so te razlike izkoriščali tuji interesi, predvsem se je na tleh Juga Afrike spopadel interes dveh velikih blokov — SZ in ZDA, kar je pretilo, pripeljati do spopada veliko širših mednarodnih razsežnosti na terenu Angole.

Med osvobodilnimi gibanji je, kakor se spominjate, prihajalo do pregovorov celo sporazumov o prekinitvi ognja, vendar pa se je kljub vsemu borba nadaljevala, ko je prišel 11. november — dan neodvisnosti, je v Luandi MPLA proglasila ljudsko republiko Angolo, istočasno pa sta FNLA in UNITA poskušali v Huambu vzpostaviti demokratsko republiko Angolo. Zahvaljujoč podpori, ki jo je MPLA imela v ljudstvu, dobri organizaciji, in sodobni oborožitvi — pa tudi v pomoči drugih dežel — do tega ni prišlo.

## Vpliv naprednih sil prevladuje

MPLA je poleg naporov, da z oboroženim bojem osvobodi vso Angolo in prepreči interven-cijo, začela tudi z velikimi pri-

golo in Zaire, podpisala pa sta ga predsednika obeh dežel to je dr. Agostino Neto za Angolo in Mobutu za Zaire. Konec marca so bile tudi enote južne Afrike prisiljene zapustiti angolski teritorij, čeprav se še vedno nadaljuje borba v podporo opoziciji.

31. marca je varnostni svet OZN obsodil južno - afriško agresijo proti Angoli, vendar kljub temu ni prišlo do sprejetja Angole v OZN, ker so ZDA uporabile prisotnost kubanskih čet v Angoli kot motiv za svoje odklonilno stališče, ki so ga izrazile z vetom.

Osoboditev Angole predstavlja izredno pomemben korak na poti dekolonializacije Jugoafrike. Ta dogodek je spodbudil proces dekolonializacije v tem delu sveta nasploh. Osoboditev ostalih dežel — zlasti Namibije in južne Rodezije, pa tudi likvidacija rasističnega režima v južnoafriški republiki, je tako rekoč postalo vprašanje dneva, vendar so se pokazale tudi širše razsežnosti vprašanja bodočnosti Juga Afrike. Zaradi strateškega položaja in prirodnega bogastva teh dežel je vprašanje Juga Afrike postalo tudi vprašanje odnosov med dvema velikima silama in dobilo poseben pomen. Bojazen, da bi se uporaba kubanskih čet in sovjetskega orožja prenesla še na druga ozemlja, je prisilila ZDA in Anglijo, da iščeta možnosti mirne rešitve za prenos oblasti na večinsko prebivalstvo, pri čemer si zamišljajo, da na ta način lahko ohranijo svoje interese v teh deželah. Tako je prišlo do znanih Kissingerjevih potovanj in pregovorov južnoafriškimi in rodezijskimi voditelji, kakor tudi do sedanjih pregovorov v Ženevi o mirnem prenosu oblasti na skupno vlado belega in črnega prebivalstva. Dosedanji rezultati ne kažejo nobene resnične pripravljenosti belih rasističnih režimov za pravi sporazum, ampak predvsem težijo za odlaganjem, saj je znano, da predlagajo dveletni rok pa tudi druge mere, ki naj bi v bistvu olajšale belim rasistom, da s tujimi

neodvisna, ima svoj nacionalni svet SWAPO, ki je priznan kot ljudsko predstavništvo te dežele, vendar Južna Afrika še vedno drži svoje čete tam in se obnaša kot okupator, ki ne dovoljuje svobodnih volitev in ukinitev okupatorske administracije.

Kakov v Južnoafriški republiki tako tudi v Namibiji poskušajo s tako imenovano bantustanizacijo kar pomeni, da onemogočajo pravo osvoboditev in enakopravnost domačinov. S tem, da ustvarjajo nekatrške "svobodne" rezervate za črnce, varajo domače prebivalstvo, ker so domačini pravzaprav izključeni iz kakršnegakoli odločanja o svojem življenju, čeprav so v tako imenovani svoji državi.

Zahvaljujoč močnemu odpor-  
niškemu gibanju v Namibiji  
obstoja možnost, da si ta de-  
žela kmalu pripori svojo ne-  
odvisnost, v kolikor ne bo or-  
ganizirana zarota pomoči med-  
narodnega imperializma to pre-  
prečevala.

Posebno težak je položaj v Južnoafriški republiki, kjer Vorsterjeva vlada bele manjšine nadaljuje s politiko apartheida in rasne diskriminacije.

Kljub mnogim resolucijam OZN, ki se tako rekoč vsako leto ponavljajo, se nadaljuje ne samo to sramotno nasilje belih rasistov, ampak mnoge države sodelujejo z Južnoafriško republiko, ne samo na ekonomskem, ampak tudi na vojaškem polju. Ne samo da prodajajo orožje, ampak celo sodelujejo pri velikih projektih vojaškega pomena, vključno nuklearno (ZRN in Južnoafriške republike skupen projekt). Očitno je, da je za strategijo NATO to področje izrednega pomena, zato so ZDA zelo odločno opozorile SZ, da ne bodo dovolili, da bi se primer Angole ponovil ali celo širil. Da bi prikril svojo rasiistično politiko, se južnoafriški režim poslužuje raznih manevrov, zlasti politike bantustanizacije. Ustanavljanje bantustanov



## Spominska nalepka